

ความฉลาดรู้ของครอบครัว

ครอบครัวเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญและมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของเด็ก หากเด็กได้เติบโตมาในครอบครัวที่มีความฉลาดรู้ของครอบครัว (family literacy) แล้ว ช่อมคาดหวังได้ว่าเด็กคนนั้นจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีต่อไป วันนี้จึงนำคำดังกล่าวซึ่งคณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย สำนักงานราชบัณฑิตยสภา ได้อธิบายไว้มาเสนอ

ความฉลาดรู้ของครอบครัว (family literacy) หมายถึง การเรียนรู้ร่วมกันของครอบครัวและชุมชนอย่างเป็นธรรมชาติในการดำเนินชีวิตประจำวัน ที่สะท้อนถึงเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ และการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมของครอบครัวและสังคม เด็กเรียนรู้ทักษะความฉลาดรู้เป็นองค์รวม รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยีที่เกิดขึ้น ผ่านการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัวและชุมชน

ความฉลาดรู้ของครอบครัว มีความหมายคล้ายกับความฉลาดรู้ระหว่างรุ่น (intergenerational literacy) และความฉลาดรู้ของชุมชน (community literacy) ด้วยเหตุผลที่ว่า พ่อแม่และผู้ใหญ่ในชุมชนเป็นครูคนแรกของลูก การเรียนรู้ส่วนใหญ่เกิดขึ้นนอกโรงเรียน ซึ่งมีความสำคัญอย่าง

ยิ่ง และการเรียนรู้เป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต ผู้ใหญ่ที่มาจากครอบครัวที่อบอุ่น เมตตา มีความรักความปรารถนาดีต่อกัน และมีความใส่ใจในการเรียนรู้ นอกจากจะเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพส่งเสริมศักยภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศแล้ว ยังส่งเสริมให้เด็ก ๆ ในครอบครัวมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จในโรงเรียนด้วย

ความฉลาดรู้ของครอบครัว เป็นปัจจัยที่มีพลังมากที่สุดในการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต กิจกรรมความฉลาดรู้ในบ้าน เป็นการจัดโอกาสสำหรับเด็กที่จะเรียนรู้เพิ่มพูนทักษะความฉลาดรู้ด้านต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ให้แก่สมาชิกทุกคนในครอบครัว การที่เด็กและครอบครัวเรียนรู้ร่วมกัน เป็นการส่งเสริมให้เด็กมองเห็นและตระหนักว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยเฉพาะการเรียนรู้นอกโรงเรียน

การเสริมพลังความฉลาดรู้ของครอบครัวด้วยการจัดโปรแกรมเสริมสร้างความฉลาดรู้สำหรับครอบครัว (family literacy program) ที่มีประสิทธิภาพ จึงเป็นกลยุทธ์สำคัญที่สุดในการส่งเสริมให้พ่อแม่มีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นในการศึกษาของลูกตลอดชีวิต รวมทั้งส่งเสริมการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพระหว่างบ้านกับโรงเรียน ส่งผลให้เด็กประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน.

จินดารัตน์ โพธิ์นอก